

UREDNIŠTVO IN UPRAVA: LJUBLJANA, KNAFLJEVA ULICA ŠTEV. 1 TELEFON 15-23 DO 15-24 ROKOPISE SE NE VRAČAJO IZHAJA VSAK DAN RAZEN PONEDELJKA

SLOVENSKI POROČEVALEC

INŠERBATNI ODDELEK LJUBLJANA TELEFON 15-23 15-23 POSTNI CEKOVNI RACUN LJUBLJANI ŠTEV. 6-9691-1 OGLASI PO CENIKU MESEČNA NAROČNINA 45 DIN

GLASILO 68 V O B O D I L N R F R O N T E S L O V E N I J E

SESTI DAN V. KONGRESA KOMUNISTIČNE PARTIJE JUGOSLAVIJE

O graditvi socialistične ekonomike FLRJ Referat tovariša Borisa Kidriča

Na ponedeljkovem zasedanju V. kongresa Komunistične partije Jugoslavije je imel tov. Boris Kidrič referat »O graditvi socialistične ekonomike FLRJ«.

Prvi del svojega referata pod naslovom »Razvoj in pogoji graditve socialistične ekonomike FLRJ od osvoboditve do danes«, je tov. Kidrič začel z naslednjo ugotovitvijo:

Jugoslovanska ljudska revolucija in iz osvobodilne vojne izvirajoča revolucionarna ljudska oblast v FLRJ, ki ju je vodila Komunistična partija, sta v ekonomsko-družbenem pogledu lahko krenili samo v eni smeri — v smeri graditve socializma v naši državi na temelju naukov marksizma-leninizma.

Vsaka drugačna smer bi prej ali pozneje povzročila nastop in zmago kontrarevolucije ter nacionalne odvis-

nosti od imperializma, likvidacijo ljudske oblasti in drugih ljudsko-demokratskih pridobitev narodno osvobodilne vojne.

Hegemon jugoslovanske ljudske revolucije, delavski razred Jugoslavije na čelu s Komunistično partijo Jugoslavije — se je takoj po dokončni osvoboditvi naše države zavzel za smer izgraditve socialistične ekonomike, zavedajoč se, da s tem na področju svoje privrkat resnično in v vsakem pogledu osvobodeno domovino izpolnjuje osnovno zgodovinsko nalogo mednarodnega delavskega gibanja: likvidacijo izkoriščanja človeka po človeku (Ploskanje).

Najširše delovne množice naše države, zbrane v Ljudski fronti, so podprle temeljne gospodarske ukrepe socialističnega značaja, ker so videli v njih pot za svoje ekonomsko in socialno osvoboditev.

Ospecifičnih pogojih in občin zakonitostih izgradnje socialistične ekonomike v FLRJ

Glede na to, da je naša revolucija izbruhnila in se je razvijala v pogojih osvobodilne vojne na najširši množični podlagi in da smo izgraditev socialistične ekonomike začeli, ko je že 28 let obstajala velika Sovjetska zveza kot prva socialistična država na svetu in ko so se kot rezultat druge svetovne vojne v vzhodni in srednji Evropi izkristalizirale prav tako nove ljudske demokracije — so bile neposredne poti in neposredne oblike, s katerimi smo se lotili graditve socialistične ekonomike v naši državi, specifične in so morale biti specifične. Uposoševati smo morali tako naše notranje pogoje, kakor tudi nove pogoje svetovnega razvoja. Če ne bi tako delali, bi pozabili na živo dušo marksizma-leninizma, na dialektiko in bi uprizarili našo revolucijo. Istočasno bi bili s tistimi dogmatiki in mehanisti, o katerih pravi Stalin: »Prva skupina se navadno omejuje na zunanje priznavanje marksizma, na njegovo slovesno deklariranje, ker se ne zna in ne želi poglobiti v bistvo marksizma, ker ga ne zna in ne želi oživiti, zato spreminja žive in revolucionarne teze marksizma v mrtve formule, ki ni ne povedo. Svoje aktivnosti ne upre na skušnje, na rezultate praktičnega dela, marveč na citate iz Marxa« (podčrtal B. K.).

Potemtakem neposredne poti in neposredne oblike, s katerimi smo začeli graditi socialistično ekonomiko v naši državi, niso mogle in niso smele biti istovetne s tistimi po Oktobrski revoluciji v Sovjetski Rusiji. To seveda nikakor ne pomeni, da ne bi pri nas za graditev socialistične ekonomike veljale iste po marksizmu-leninizmu, po genialnem nauku Marxa, Engelsa, Lenina in Stalina odkrite in razčlenjene splošne zakonitosti, ki so veljale v Sovjetski zvezi. To nadalje nikakor ne pomeni, da more in sme biti graditev socialistične ekonomike v FLRJ po svoji vsebini in po svoji splošni smeri drugačna, kakor je bila v Sovjetski zvezi. Vendar pa to pomeni, da smemo in moramo pri neposrednih poteh in pri neposrednih oblikah upoštevati naše specifične notranje pogoje, kakor tudi nove splošne pogoje, ki so rezultat neprekinjenega gibanja zgodovine, med te brez dvoma spada predvsem dvig moči in vpliva svetovnega tabora socializma na čelu s Sovjetsko zvezo, dvig, ki je velikanski in primerjavi s položajem Oktobra 1917. in v letih državljanske vojne 1918. do 1920

Dovolite mi tovariši, da nekoliko konkretnije obravnavam nekatere izmed najosnovnejših specifičnih okoliščin novih zgodovinskih pogojev, ki so odločilno vplivali na naše oblike v začetku graditve socialistične ekonomike v naši državi.

Prvi takšen specifični pogoj predstavlja brez dvoma dejstvo, da se je naša revolucija razvila na temelju in v okviru Domovinske vojne proti fašističnim osvajačem, na temelju in v okviru obojeborne borbe proti nacionalnemu izdajstvu reakcionarne buržoazije, kakor tudi proti pomoči, ki so ji jo v izdajstvu nudili zapadni imperialistični krogi.

V začetku graditve socialistične ekonomike se je ta specifični pogoj najjasneje izrazil v dejstvu, da prvi pojav socialističnega tipa našega gospodarstva ni sledil iz formalne nacionalizacije, marveč iz konfiskacije imovine narodnih izdajalcev.

Drugi specifični pogoj, ki je povezan s prvim, je v tem, da je pot naše revolucije ne samo dovoljevala, marveč tudi zahtevala in dosegla konfisciranje zvezo s srednjim kmetom nazval pojavom njegovega omahovanja, medtem ko je v ruski revoluciji v delu rušenja oblasti buržoazije najbolj kolebel in se najbolj protivil prav srednji kmet, kar je v tistem času zahtevalo politiko zveze z vaško revščino in neutralizacijo srednjega kmeta.

Tretji specifični pogoj, povezan s prvim in drugim, je v tem, da pri nas po osvoboditvi ni prišlo do državljanske vojne in do obojeborne imperialistične intervencije, marveč smo lahko takoj z vsem poletom delovnih množic, zbranih v Ljudski fronti pod vodstvom KPJ, začeli široko in vsestransko ofenzivo za obnovo, pa tudi za tehnično rekonstrukcijo našega gospodarstva. Ta pogoj na mje hkrati nudil možnosti, da smo takoj začeli in neprekinjeno krepili v bistvu socialistično ofenzivo za razširjenje in izgraditev državnega in zadržnega gospodarskega sektorja.

Novi zgodovinski pogoj za zgraditev naše socialistične ekonomike se je pojavil tudi v tem, da naša revolucija spričo velike Sovjetske zveze nad nemškimi fašizmom in nad njegovo težnjo za svetovnim gospostvom in spričo nastanka novih ljudskih demokracij, ki ga je omogočila zmaga Sovjetske zveze — ni mogla biti obkrožena s kapitalistično okolico in tako ogrožajoči meri, kakor je bila obkrožena Oktobrska revolucija. Naša revolucija se je seveda takoj spopadla s kapitalistično okolico in se z njo spopadla; toda za sam začetek graditve naše socialistične ekonomike je bilo važno, da smo takoj lahko dobili iz Sovjetske zveze surovine in pogonski material za vzpostavitev naše industrije, da smo zelo hitro lahko začeli vzpostavljati gospodarske odnose z ljudskodemokratskimi in drugimi državami in da smo glede na sovjetsko-anglo-ško-ameriško koalicijo v Domovinski vojni in glede na kolosalni dejanski in moralni mednarodni vpliv Sovjetske zveze, kakor tudi glede na zelo značilni moralno-politični vpliv same nove Jugoslavije — celo dobili znatno UNRR-ino pomoč, tako v potrošnem blagu, kakor tudi v sirovinah in strojih.

Medtem, ko je v Oktobrski revoluciji sledila intervencija in kapitalistična blokada, smo pri nas ob nedolžljivem vzpostavljanju ekonomskih odnosov z drugimi državami lahko začeli obnovo našega gospodarstva, pri čemer smo vključevali novo nastali sektor socialističnega tipa. V pogojih zmagovitega zaključka Domovinske vojne zapadni imperialistični krogi ne samo, da niso bili sposobni organizirati blokado revolucionarne ljudske demokracije, marveč prav tako niso mogli preprečiti mednarodne pomoči državam, poškodovanim v vojni, med katere je spadala tudi revolucionarna nova Jugoslavija.

Glejte, to so najosnovnejši specifični oziroma novi zgodovinski pogoji, v katerih smo začeli graditi svojo socialistično ekonomiko. Razumljivo je, da so morali ti pogoji najti svoj izraz tako v času, kakor tudi v oblikah naše graditve. V primerjavi s prvimi leti, pa celo s prvimi desetletjem po Oktobrski revoluciji vse do leta velikega obrata 1929, so nam ti pogoji olajšali delo, dovolili so nam hitrejši tempo, pa tudi določene širše oblike.

Številke nam to očitno ilustrirajo. V Sovjetski zvezi so lahko zaključili obdobje obnove v devetem letu po Oktobrski revoluciji. Pri nas se je končalo to obdobje v drugem letu po končni osvoboditvi. V Sovjetski zvezi je socialistični sektor v letih 1924-25 obsegal v industriji 81%, v privatni pa 19%, v trgovini socialistični sektor 58%, privatni pa 42%, v veletrgovini socialistični 95%, privatni pa 5%. Pri nas je bilo v prvem letu po osvoboditvi v državnih rokah že 55% vse industrije, 27% industrije pa je bilo pod državnim sekvestrom, kar praktično v vsakem pogledu pomeni isto kakor nacionalizacija. Na koncu drugega leta po osvoboditvi je državni sektor zajel že vse industrijo zveznega in republi-

škega pomena in 70% lokalne industrije. V državnem sektorju je bilo nadalje že vse bančništvo, vsa veletrgovina, ves promet, vsa sredstva za zvezo in 90% trgovine na drobno. Zunanja trgovina je v celoti državni monopol. Leta 1948. je vsa industrija, vsa veletrgovina, vse bančništvo in velikkanska večina trgovine na drobno v socialističnem sektorju, ostanek privatne trgovine na drobno pa je v likvidaciji. (Ploskanje.)

Sovjetska zveza je sprejela svojo prvo petletko v enajstem letu po Oktobrski revoluciji, medtem ko jo je FLRJ lahko sprejela že v začetku tretjega leta po osvoboditvi.

Podčrtal sem, da so nam specifični in novi zgodovinski pogoji olajšali delo. Potemtakem ti pogoji torej ne predstavljajo neke naše »zaščuge« (tega poslednjega sploh ne bi omenil, če ne bi človeku v tej žalostni kampanji proti naši Partiji pretila nevarnost, da se njegovim besedam da kak drugačen smisel). Nasprotno prav v nas, ki smo na podlagi lastnih skušenj praktično in ne samo iz knjig grenko občutili, kaj pomeni boriti se z morjem težkoc v tehnično zaostali in v vojni razrušeni državi — prav nas živiti zares iskreno občudovanje velikih nastopov in uspehov Partije Lenina-Stalina in sovjetskega ljudstva, ki so ob težkocah do leta velikega preobrata, neprimerljivih s kakršnim koli drugim revolucionarnim naporom preteklosti in bodočnosti, ob težkocah, ki se lahko pojavijo samo enkrat v zgodovini, ker se zgodovinska gibanja naprej — z nezlomljivim duhom začeli novo ero človeštva in že s tem omogočili drugim deželam nove, lažje pogoje. (Dolgotrajno odobravanje.)

Medtem ko novi pogoji in »olajšujoče okolnosti«, o katerih sem govoril, seveda niso naša zasluga — je zasluga naše Partije, da jih je pravilno ocenila, da je izvedla iz pravilne ocene pravilne praktične oblike in da je našla ustrežajoče oblike z namenom, da bi čim bolj pospešila gospodarski razvoj in socialistično graditev naše države.

Tega pa niso vedno in popolnoma razumeli vsi, ki so imeli vodilne položaje v naši Partiji in v našem državnem aparatu. Bili so poskusi, da bi se neposredne poti in neposredne oblike iz prvih let po Oktobrski revoluciji mehanično prenesele na naša tla brez vsestranske analize njihove vsebine, brez ustvarjalne analize naših notranjih pogojev, brez dialektične analize novih splošnih pogojev.

Znano je, da je imel tak mehanizem, da je imelo tako upiranje marksistični dialektiki svoj temeljni vir pri Hebrangu in Žujeviču.

Tu se ne bom spuščal v njihovo neposredno škodljivost v našem gospodarstvu. Sele pozneje bom govoril o tem, kako sta z raznimi razčlenjenimi »teorijami« skušala spravi v počasnejši tek socialistično graditev naše države.

Sedaj se bom dotaknil dveh, treh teoretičnih momentov, ki so jih tudi nekateri naši pošteti kadri, največ pod vplivom Hebranga in Žujeviča, nepravilno razumeli, ker so mehanično in nedialektično prenašali sovjetsko izkustvo.

Znano je, da so pri nas precej časa povzročala zmedo razna ugibanja, ali se bomo ali se ne bomo razvijali v smeri državnega kapitalizma.

Toda »teoretični« državnega kapitalizma v Jugoslaviji so pozabili, da je imel Lenin pred očmi predvsem koncesije, ko je analiziral državni kapitalizem. »... Samo po sebi se razume, da moramo tuji buržoaziji, inozemskemu kapitalu staviti na razpoložljive koncesije. Brez najmanjše denacionalizacije izročamo rudnike, gozde, vire nafte tujim kapitalistom, da bomo od njih dobili industrijske izdelke, stroje itd. in na ta način obnovili našo lastno industrijo...« — pravi Lenin (V. I. Lenin, Sočinenja t. XXVI. str. 460). Mi pa ne samo nismo imeli pomembne potrebe dajati koncesije tujim, niti domačim kapitalistom, marveč je bilo glede na naše pogoje hitre obnove prav obratno. Šli smo po poti konfiskacije in sekvestra celo prej kakor po poti nacionalizacije. Dejansko je to pomenilo — ker je sekvester ne samo postavil industrijo pod izključno državno upravo, marveč je po pravilu jemal tudi vso akumulacijo — ravno v nasprotno smer od smeri koncesij, od smeri uvajanja državnega kapitalizma. To je bila v bistvu, še pred formalno nacionalizacijo, smer nastopa in vzpona — splošno vzeto — socialistične ofenzive v našem gospodarstvu.

Govoriti o razvoju FLRJ v smeri državnega kapitalizma je torej pomenilo tirati našo državo v koncesije namesto pripravljati, organizirati in izvajati socialistično ofenzivo ob začasni ohranitvi in ob omejevanju tistih privatno-kapitalistično-gospodarskih pozicij, za katere pogoji še niso dozoreli, da bi jih likvidirali. Mehanično prenašanje oblik, ki so bile ob svojem času in na svojem mestu sicer pravilne, se je torej spremenilo v naših pogojih v čisto oportunistično stališče. Mehanizem in oportunistični so vodili smer k državnemu kapitalizmu in s tem v končni konsekvenci h konfiskacijam, prav tedaj, ko se je država s konfiskacijami in sekvestrom osvobajala vpliva tujega finančnega kapitala!

Nadalje so »teoretični« državnega kapitalizma v FLRJ proglasili čisto

državna podjetja za državna kapitalistična podjetja in so pri tem nazvali sklicevanju na sovjetski zgled in sovjetsko obliko, pozabili na besede Stalina: »Vzemimo drugi tip podjetij — državna podjetja. Ali so ta podjetja kapitalistična? Ne, niso. Zakaj? Ker v njih in dveh razredov, marveč je en razred, razred delavcev, ki je v imenu svoje države lastnik orodja in proizvodnih sredstev in ki ni izkoriščen, ker se maksimum od tistega, kar se v podjetju dobi preko mezd, uporabi za nadaljnje razširjenje proizvodnje, to je za zboljšanje položaja vsega delavskega razreda v celoti.

Lahko rečem, da to vendar ni popoln socializem, če upoštevamo tiste ostanke birokratizma, ki so ohranjeni v vodilnih organih naših podjetij. To je pravilno. Vendar to ni v protislovju s tem, da je naša državna industrija po svojem tipu socialistična proizvodnja. (Stalin, Govor na XIV. kongresu VKP(b), 1925. Dela, zvezek VII. str. 304—307.)

CK naše Partije pa je pravilno ocenil, da državne kapitalistične oblike nimajo v naših pogojih gospodarske obnove nikakšnega večjega pomena in zato jih je že l. 1945. docela zavrgel in je hkrati z obnovo prešel čedalje bolj jasno in določneje po eni strani h graditvi čisto državne industrije socialističnega tipa, po drugi strani pa k pripravi čimdalje širše ofenzive proti kapitalističnim pozicijam.

Drug podoben primer je predstavljalo mehanično ugibanje, kako pri nas izvajati NEP, ali obstoji ali ne itd. Mehanizmi so pri tem pozabili, da je bil konkreten nastanek NEP-a v ZSSR zgodovinsko odvisen od okolnosti, ki jih »Kratki kurs« zgodovine VKP(b)« takole opisuje:

»Vojni komunizem je bil poskus, da se trdnjava kapitalističnih elementov v mestu in na vasi zavzame z nasokom, s frontalnim napadom. V tej ofenzivi se je Partija zaletela daleč naprej, izpostavljač se nevarnosti, da izgubi zvezo s svojo bazo. Sedaj je Lenin predlagal, da je treba iti malo nazaj, da se je treba začasno umakniti nekoliko bliže svojem zaledju, da je treba od nasoka preiti k daljšemu obleganju trdnjave, da bo mogoče, ko bodo zbrane sile, znova začeti ofenzivo.«

Vojni komunizem tak kakrščen je bil v ZSSR, pri nas sploh ni obstojal. Vojni ekonomski ukrepi, ki smo jih mi izvajali, so bili izvajani v pogojih in na liniji Domovinske vojne, a ne v pogojih in na liniji državljanske vojne po Oktobrski revoluciji, kakor je bilo v ZSSR. V naši osvobodilni vojni proti okupatorju in v povojnem razvoju so bile izvršene najgloblje revolucionarne politične in družbene spremembe, v borbi proti kapitalizmu in nacionalnemu izdajstvu reakcionarne buržoazije je proletarijat postal hegemon ljudske revolucije; uničena je oblast buržoazije; naš vojni ekonomski ukrepi so v bistvu že socialističnega značaja, ker je proletarijat hegemon v Domovinski vojni; take vojni ekonomske ukrepe, kakršne smo mi izvajali, buržoazija ne bi niti hotela niti ne smela izvajati, čeprav bi ona vodila vojno; ti ukrepi pa v prvih fazah vojno niso v komandnih gospodarskih točkah v večjem obsegu spreminjali splošnih odnosov v proizvodnji. Tako spremembe so sledile bele ob koncu vojne in po zaključku vojne, po končni osvoboditvi, v obdobju obnove in nadaljnje razvoja revolucije. Zaradi vsega tega takih konkretnih okolnosti za umik na prelomu od vojnega komunizma k NEP-u, kakršne so bile v ZSSR, pri nas sploh niso mogle nastopiti.

Če bi bila naša Partija v obdobju obnove, to je glede na naše pogoje napredovanja — dopustila mehanično prenašanje skušenj NEP-a iz njegovega prvega razdobja, bi lahko zapadli samo v podobno, pa morda tudi zno eno stopnjo slabšoc napako, v kakršno, so zapadli trockisti in drugi pripadniki opozicije, ki so bili mnenja, da je NEP samo umik. Pri nas, v naših pogojih, ne samo da je bilo napredovanje, temveč je moglo in smelo biti — splošno vzeto — od samega začetka samo napredovanje.

Na drugi strani so mehanizmi prav zaradi svojega mehanizma in oportunistična pozabljali na tiste splošne zakonitosti in splošne sovjetske skušnje NEP-a, oziroma prehodne dobe od kapitalizma k socializmu, ki pri nas absolutno veljajo vse dotle, dokler ne bomo zgradili socializma: splošne zakonitosti in splošne sovjetske skušnje, ofenzive socialističnega sektorja ob obstoju dveh sektorjev v medsebojni borbi socialističnega in privatnega, kapitalističnega.

Tretji primer grobo mehaničnega, nedialektičnega pojmovanja so pokazali notranji sovražniki naše Partije s svojimi zlonamernimi napovedmi, da naj nismo izvršili nacionalizacije

zemlje, pa da »kakor se zdli v naši politiki nasproti kmetu nekaj ni v redu.« V sedanjih kampanji proti naši Partiji so se s istimi, toda že ostreje formuliranimi »tezami« pojavili nede »kritiki« iz vrst drugih KP, ki trdijo, da pri nas ne samo ni socialistične graditve, temveč da nismo dokončali niti buržoazno-demokratske revolucije, ker nismo izvedli nacionalizacije zemlje. Mimogrede povedano, ta greh nam še ne očitajo kompartije ljudskih demokracij, temveč francoska in italijanska.

V čem je torej stvar? »Kritiki« so brali, da nacionalizacija zemlje dejansko ni ukrep socialistične revolucije, temveč buržoazno-demokratske, ker je vmes zemljiška renta in ker je zemljiški posestnik kot tak popolnoma nepotrebna figura za kapitalistični način proizvodnje.

Točno! Nadalje so »kritiki« brali, da je dekret o nacionalizaciji zemlje bil med prvimi dekreti Oktobrske revolucije.

Tudi to je točno! Če je vse to točno, če obstaja tako očividni dokaz — verjetno »sklepa«, »kritik«, hiter kakor že je v želji, da udarja po naši Partiji — je popolnoma jasno, da Jugoslovani ne gradijo prav nobenega socializma, ker niso izvedli niti nacionalizacije zemlje, ki pomeni ukrep buržoazno-demokratske revolucije, hkrati pa — kot udarec privatni lastniki ustreza proletariatu, in ki je bila v Sovjetski Rusiji razglašena takoj po Oktobrski revoluciji pred nacionalizacijo težke industrije itd.

Ce bi veljala samo formalna logika, bi morda celo naši »kritiki« imeli prav. Toda njihova nesreča je samo v tem, da velja prav dialektika, torej zopet zgodovinski pogoji in ustrežajoče oblike, ustrežajoče poti.

V zvezi z vprašanjem nacionalizacije zemlje pod kapitalizmom, pravi Karl Marx — potem, ko je ugotovil, da je zemljiški posestnik kot tak nepotreben za kapitalistični način proizvodnje, ki bi lahko funkcionalni tudi v pogojih, kadar zemlja pripada državi — naslednje: »Zato radikalni buržuj teoretično prihaja do odrekanja privatne zemljiške lastnine... hkrati pa v praksi nima poguma, ker bi bil napad na obliko lastništva, na obliko privatnega lastništva nad delovnimi pogoji, zelo nevarna tudi za druge oblike. Razen tega je buržuj sam sebe teritorializiral (podčrtal B. K.) (Karl Marx, Teorije o presežni vrednosti). Kaj to pomeni? Lenin pravi: »Marx ima očitno v misli, da se je prav buržoazni način proizvodnje udrtil že v privatni zemljiški lastnini, to je, da je privatna lastnina postala mnogo bolj buržoazna kakor fevdalna. Ko se je buržoazija kot razred v širokem prevladajočem obsegu že zvezala z zemljiško posestvi, ko je že »sama sebe teritorializirala«, »ko je sedla na zemljo« in si povsem podredila zemljiško posest, tedaj ne more biti več resničnega splošnega gibanja buržoazije v korist nacionalizacije; ne more biti iz preprostega razloga, ker noben razred ne bo šel proti samemu sebi (Lenin, Sočinenja, tom. XI. str. 413.)

Doslej je torej stvar jasna. Toda Lenin pravi dalje: »Pri nas v Rusiji obstaja takšen »radikalni buržuj«, ki se še ni »teritorializiral«, ki se mu ni treba bati v danem času proletarskega »napada«. Ta »radikalni buržuj« je — ruski kmet.« (istotam, stran 414.)

Vse to, kar smo doslej citirali, je pisal Lenin leta 1907. Leta 1917 pa pravi Lenin: »Dejansko so kmetje prišli do sklepa, da je celokupna ruska zemljiška posest, kmetična in posestniška, skupna in individualna, vsekoli nasličena s pogoji starega napol tlačanskega režima in kmetje so morali s stališča tržnih pogojev zahtevati, da preide zemlja v roke ljudstva. Kmetje trde, da se lahko zapleteni položaj prejšnjega agrarnega življenja razplete samo s pomočjo nacionalizacije. Njihovo stališče je buržoazno — enako izkoriščanje zemlje pojmujejo kot odvzem zemlje posestnikom — graščakom, ne pa kot izenačenje posameznih lastnikov. Nacionalizacija pomeni razdeliti vso zemljo po številu glav. To je največji buržoazni načrt. Nič en kmet ni govoril o izenačenju in socializaciji, vsi pa so govorili, da ni mogoče dalje čakati, da je treba razdeliti vso zemljo, to je, da se v 20. stoletju ne more gospodariti po starem načinu. Ne sme biti nikakršnih različnih oblik zemljiške posesti. Tu pač ni nikake socializacije. Ta zahteva kmetov označuje kot izenačujočo zaradi tega, ker odpade, kakor kažejo kratki rezultati statistične zemljiške posesti iz leta 1905 na 300 kmetijskih urzin in u. eno prestoniško družino 2000 desetin zemlje; v tem smislu je ta načrt sicer izenačujoč, toda iz tega ne izhaja, da bi se

Razprava o referatih Centralnega komiteja KP Jugoslavije

Nato je govornik Vlahović govoril o ustvarjanju ali naših delovnih ljudi, ki jo dokazujejo v borbi za izvršitev petletnega plana, ter je nadaljeval:

»Kako velika je ustvarjalna sila in sposobnost naših ljudi za reševanje tudi najbolj zapletenih nalog, smo videli prav v teh nekaj dneh kongresa, ko so naši delavci v hidrocentrali na Mariborskem otoku montirali prvi elektro-agregat, ki ga naši ljudje poprej niso še nikdar montirali, in to hitreje in ceneje, kakor pa so to zahtevali inozemski strokovnjaki. O tem govori tudi dejstvo, da je že dni prišel iz naših tovarn prvi matoček, izdelan v naši državi, in prvo letalo nove domače konstrukcije. (Ploskanje.)

Z vztrajnim delom in pravilno politiko partijskih organizacij bomo dosegli pri nadaljnjem delu nove in še večje uspehe. (Ploskanje.)

Ko je orisal pomen posameznih primerov udarnikov, novatorjev in racionalizatorjev in opozoril na to, da je še mnogo podedovanega nepravilnega pojmovanja, je dejal:

»Kritiki gotskega programa je Marx naglašal, da ima socialistična družba, ki se je šele porodila iz drobnjav kapitalistične družbe, v vsakem pogledu, v ekonomskem, moralnem in intelektualnem, na sebi še svojstva stare družbe, iz katere je izšla. Navade in pojmovanja v zavesti ljudi, prenesene iz kapitalistične družbe, se obvladajo v teku izgradnje socializma, v borbi naprednih idej proti zastarelemu gledanju in navadam.

V zvezi s tem nam postane še bolj jasno, kako velikega pomena je vzgojno delo v zvezi z izvajanjem nalog petletnega plana, kako velikega pomena je borba s pojmovanjem, ki je tuje socialistični graditvi, in kolkega pomena je pospeševanje procesa preobnove in razvijanja ustvarjalnih sil naših narodov.

Hkrati s tem, ko krepimo politično delo v množicah in delamo na stalnem dviganju zavesti delovnih množic, bomo morali tudi še nadalje kakovostno, spremljati ekonomski razvoj ostalih držav ljudske demokracije, v prvi vrsti Sovjetske zveze, in seznanjati naše narode z uspehi teh držav. Nas je naša Partija naučila, da se veselimo uspehov socialistične izgraditve v ZSSR, uspehov izgraditve v drugih državah ljudske demokracije. Prav v tem se zrcali naš internacionalizem enako kakor se zrcali v dejstvu, da naši ljudje iščejo na zemljevidu mesta v kitajskih pokrajinah, kjer osvobajata kitajska narodnoosvobodilna armada, ali ko spremljajo herojsko popejo grške narodnoosvobodilne armade na Gramoscu.

Po drugi strani pa smatramo vsako našo novo tovarno, vsako novo progono samo za uspeh naše države, marveč kot novo trdnjavo vse demokratične, protimperialistične fronte, pa čeprav ostale kompartije zaenkrat ne objavljajo rezultatov uspešnega izvrševanja petletnega plana, kakor se je to dogodilo do danes.

V zvezi s tem bi hotel povedati še nekaj besed o resoluciji Informbiroja, čeprav je bilo o tem že dovolj govora. V našem ljudstvu je prepovedano: »Ne pada sneg, da pomori svet, marveč, da vsaka zver pokaže svoj sled.« (Ploskanje.) Tako se bo moral tudi ta sneg, ki je padel sredi poletja na našo Partijo, v soncu neizpobitnih dejstev raztopiti kakor vsak drugi sneg. (Ploskanje.)

»Toda že danes vidimo na tem snegu razne sledove in ne bilo napačno, če bi Informbiro proučeval te sledove in po teh sledovih prišel do duplin, iz katerih prihajajo, in da bi malo pogledal v te dupline. (Ploskanje.) Prepričan sem, da bi napravil s tem delavskemu gibanju uslugo. Kar se tiče nas, bodo na Informbiroskem snegu propadli samo oportunisti, razni antipartijski elementi in morda kakšen dobronameren član Partije, ki ne pozna snežnega meteža. Naša Partija pa bo, ko se bo ta sneg stopil, še bolj svetla in čista. (Viharno ploskanje.)

Zunanja politika nove Jugoslavije je bila in je vzor dosledne obrambe naše neodvisnosti in splošnega interesa miroljubnega in svobodoljubnega človeštva

Govor tov. dr. Aleša Beblerja

Tov. Aleš Bebler se je takoj v začetku svojega govora dotaknil neodvisnosti in splošnega interesa človeštva, češ da vodi vodstvo KPJ v vprašanih zunanji in notranji politiki liniji, ki odstopa od marksizma-leninizma. Ko je ugotovil vso absurdnost teh obrekovalnih obtožb, kot največjo krivico, ki je bila kdaj koli storjena kakim komunistični partiji, je izjavil sklep, da je politika CK KPJ tako jasna in dosledna vse od tistega dne, ko mu je stopil na čelu tov. Tito, da se lahko samo v celoti smatra kot pravilna ali nepravilna, od začetka do kraja revolucionarna ali nacionalistična. Nato je nadaljeval: »Na tako postavljen vprašanje so odgovorili in v sredi odgovarjajo tudi danes komunisti po vsem svetu, vsi svobodoljubni narodi, in v prvi vrsti narodi ZSSR, vsi napredni ljudje našega in drugih kontinentov z ogromnimi spetijami in spoštovanjem do tov. Tita, do Partije, ki jo je on ustvaril, in do države, ki jo je ta Partija dvignila v vrsto najbolj naprednih držav, do nove Jugoslavije, ker so videli in vidijo Titovo Jugoslavijo od njenega rojstva pa vse do danes v požrtvovalni borbi proti skupnim sovražnikom svobodoljubnega človeštva.«

Zato pravi tov. Bebler, da je ta lastnost nove Jugoslavije prišla do polnega izraza v njeni zunanji politiki, v reševanju vseh vprašanih, ki jih postavlja pred njo mednarodno politično dogajanje. Ugotavlja, da je bila prva mednarodna pogodba, ki jo je sklenila Jugoslavija, pogodba o prijateljstvu, vzajemni pomoči in povojnem sodelovanju z ZSSR, podpisana še pred koncem vojne, je gov. Bebler dejal, da je to bil in je temeljni kamen naše zunanje politike in da se je ta politika dosledno razvijala na tej solidni osnovi. Po drugi strani je nova Jugoslavija uživala vsestransko, zlasti pa diplomatsko podporo ZSSR. To bratstvo in to prijateljsko sodelovanje z ZSSR je dokaz, da teži nova Jugoslavija za ustvaritvijo osnovnega nacionalnega zunanje-političnega cilja — po čuvanju svoje neodvisnosti in ustvaritvi splošnih ciljev naprednega človeštva — čuvanju miru in varnosti na svetu. To je prišlo do izraza v več smereh.

Prvič, Jugoslavija je prednjačila med državami ljudske demokracije v njihovem medsebojnem povezovanju. Poseben trud je bil v tem pogledu vložen v odnose do bratske Bolgarije in Albanije.

Drugič, Jugoslavija je začela urejati svoje odnose z nedemokratičnimi sosedmi v duhu miroljubnosti. Medtem ko je na primer smelo nudilo vso moralno politično podporo onim silam grškega naroda, ki se bore za miroljubne odnose z drugim narodi in za demokracijo v svoji državi, je pokazala od vladajočemu monarho-fašističnemu kličku vso odločnost in hladnokrvnost, ki je dostojna miroljubne države. Naši odnosi do Avstrije in Italije so se razvijali v znamenju načelne borbe za popravilo onih krivic, ki so bile storjene nešim narodom po prvi svetovni vojni, v znamenju borbe za pravično rešitev naše nove državne meje. V reševanju tega težkega in zelo važnega problema je Jugoslavija vedno dajala dovolj dokaza, kako zna upoštevati koristi demokratičnih sil v teh državah, kar je bil nedvomno dokaz internacionalistične doslednosti naše zunanje politike.

»Nato je govornik o državni akumulaciji, njenem značaju in področju njeno stalno naraščanje. Za tem je obravnaval trgovski sektor in navajal številke, iz katerih je razvidna brzina procesa vpadanja in likvidacije zasebne trgovine. Konec maja 1945 je bilo na Hrvaškem nekaj nad 12.000 zasebnih trgovskih obratov, novembra 1947. še 6500, januarja 1948, leta 1948, marca 1948, leta 1948, konec junija 1948, pa ni več niti enega zasebnega trgovskega podjetja.«

Na koncu je gov. Brkić govoril o kmetijstvu: »Stanje kmetijstva pred vojno najbolj ilustrirajo naslednje številke: po predvojni podatkih je bilo na Hrvaškem okrog 170.000 železnih in nad 100.000 lesenih plugov. To je predstavljalo zares žalostno silko stanja v našem kmetijstvu. V razmerah, kakršne so bile pred vojno, bi bilo potrebno še nad 100 let, da bi jesene pluge zamenjali z železnimi. Po osvojitvi pa je stanje v kmetijstvu naglo napredovalo. V letih 1945., 1946. in 1947. je bilo razdeljenih v LR Hrvaški 32.000 železnih plugov, 4620 bran, 1462 sejalnih strojev, 1960 samovoznih strojev, 2260 repozreznic, 1990 sekalnih strojev, 45.000 ton umetnih gnojil itd. Važno vlogo v pospeševanju in preobrazbi kmetijstva imajo kmetijske zadruge. V LR Hrvaški jih je 1723 z 2940 prodajalnami. Kmetičkih obdelovalnih združenj je 238.

Podpora državnemu gospodarskega sektorja zadrugstvu v LR Hrvaški najbolj kažejo naslednja dejstva: imajo 13 km in kmetijsko-obdelovalnim združenjem je bilo dodeljenih kratkoročnih in dolgoročnih kreditov samo v letih 1945. in 1946. v znesku 1 milijarda 945 milijonov dinarjev. Drugim kmetom je bilo dano 250 milijonov dinov posojila, v glavnem demobiliziranih in borcem za obnovu hiš in gospodarstev.

Glede na to, da je privatni sektor pri nas še dokaj močan, vodimo računa o tem, kateri njegov del je špekulantski in izkoriščevalski ter kateri deloviti. Medtem ko podvzemamo in bomo podvzemali proti prevemu celo vrsto ukrepov, se drugi del (siromišni in srednji kmetje) vedno bolj povezujejo in sodelujejo s splošno državnim delom gospodarstva. Krepitev državnega gospodarskega sektorja predstavlja in oboleva zaščitno malo in srednjih kmetov ter obrtnikov pred izkoriščanjem.«

Govorec o pomenu prehoda na planarsko gospodarstvo, je podčrtal uspehe pri izvajanju planskih nalog v prvem letu petletke in v prvem polletju letošnjega leta. Nato je nadaljeval: »Po zaslugi narodnoosvobodilne borbe in uspehov v povojni dobi, grede naši narodi s krepkimi koraki naprej. Pod vodstvom tov. Tita bomo izvajali nove zmagave in graditvi socializma v naši državi in ustvarili svojo lepšo in srečnejšo bodočnost. (Ploskanje.)

Tov. Dominik Klančnik je govoril o ogromnih naporih rudarjev rudnika lignita Velenje, ki so takoj po osvojitvi obnovili svoj rudnik Rudarji, od katerih jih je 60 % sodelovalo v borbi proti okupatorju, so obnovili rudnik v 7 mesecih in spomladi leta 1947. so začeli kopati premog. Leta 1947. so odprli nov rov. Rudnik Velenje ima poleg tega, da izvršuje svoje dnevne naloge, perspektivo, da postane eden največjih rudnikov lignita v Jugoslaviji. V rudniku je bilo zgrajenih 7 stanovanjskih poslopj za rudarje in v 4 mesecih s prostovoljnimi delom dvorana za 1200 ljudi. Partijska organizacija je bila pobudnik socialističnega tekmovalstva, ki je dalo doslej 74 udarnikov, izmed katerih nosi ta časten naslov troje že osmič. V čast V. kongresu KPJ se je delovni kolektiv rudnika Velenje zavzel, da bo znižal proizvodne stroške za 15 %, organiziral do kongresa 6 delovnih brigad, a jih je že sedaj organiziral 8.

O škodljivem in saboterskem delu Žujovića

Govor tov. Dobrivoja Radosavljevića

Nato je dobil besedo tov. Dobrivoje Radosavljević. Najprvo se je dotaknil vprašanja graditve socialistične ekonomije v FLRJ. Ko je poudaril, kako velikega pomena je to, da je oblast v naši državi v rokah delovnega ljudstva, je gov. Radosavljević nadaljeval: »Zavzetje odločilnih ekonomskih pozicij, z obstoječo zmogljivostjo se ne bi pomenilo nič brez odločnega kurza za krepitve socialistične ekonomike. Vidimo pa, da je naš CK prav tako tudi ravnil in dal izdelati petletni plan, s katerim se ravno zagotavlja nagla krepitve socialistične ekonomike.«

Tov. Radosavljević se je nato dotaknil škodljivega dela Žujovića in Hebranga ter dejal: »Prvič, pri sestavi proračuna je Žujović stalno naglašal, da so investicije previseko, napihnjene in da se ne morejo izvesti in da je zaradi tega tudi ves proračun previsok in nerealen. Tu se kaže jasna tendenca podcenjevanja naših sil in gospodarskih možnosti ter onemogočanje krepitve in razširjenja socialističnega sektorja.

Drugič, njegovo upiranje, da bi se uvedel davek na promet, ta glavni vir socialistične akumulacije. Ko mu to ni uspelo, sta on in Hebrang računsko dokazovali, da davek na promet v letu 1947. ne more biti večji kakor 13 milijard. Tega računa se je držal vse leto 1947. ter sejal dvom in nevero, kjer koli je mogel, dokler se ni stvarnost na koncu demantirala, ko je bil davek na promet dosežen v trojnem iznosu.

Zanimivo je, da je Žujović svoje teorije in nevero podkrepil s trditvami raznih buržoaznih ekonomistov.

Tretjič, Žujovićevo gledanje na davek in dohodek poljedelcev je bilo takšno, da davka poljedelcev ni treba vpletati v ostale gospodarske ukrepe, to je kot sredstvo naše razredne politike na vasi, marveč da je treba gledati nanj kot na sredstvo zagotovitve proračunskih dohodkov za republike in ljudske odbore. Iz tega polmovanja je izviralo pomanjkanje nujne koordinacije v akcijah odkupa, politike cen, trgovine na vasi in odmere daveka. On ni izdal nikakršnih resnih ukrepov za organizacijo enotnega vodstva in izredno važne akcije za plačilo daveka na dohodek kot enega izmed sredstev naše razredne politike na vasi. Ni bila izdelana enotna metoda za odmero in plačilo daveka. Sele, ko je odmera in izterjevanje daveka zaradi neorganizacije povzročilo večje število napak, se je začelo na intervencijo Partije in organov Kontrolne komisije te napake popravljati in je bila v osnovi izvedena pravilna politika obdavčevanja.

Četrto, s kreditnim planom in pri njegovem izvajanju se je odkrilo škodljivo namrzan združenje in lokalno gospodarstvo. On je smatral, da dajanje velikih kreditov združenju ni z ničemer zagotovljeno. Zdrugače se niso poslovno sposobne, da bi moge izkoristiti velike kredite. Veliki kredit so bili riziko za banke, ker niso z ničemer zavarovani. To je dovolilo do 'frakcijskih formalnosti kreditiranja' (merice, hrotoke na zadržano imovino in podobno), kar je plašilo združ

listov na rokah in mogah zvezane kraljevine Jugoslavije se je pojavila na svetovni areni nova, neodvisna, protimperialistična država, činitelj miru, svobode in napredka — Titova Jugoslavija,« je izjavil ob viharjem ploskanju in navdušenem odobravanju vseh delegatov tov. Bebler. Opozarjajoč na ogromne simpatije vseh demokratičnih in svobodoljubnih narodov in množico širom vsega sveta do nove Jugoslavije z ene, in na mrzno imperialistično zahoda z druge strani, je gov. Bebler končal svoj govor: »Takšna je, tovariši, dejansko Jugoslavija na mednarodni areni bila. Je in tako bo tudi v bodoče. Ne bo

V borbi proti ostankom reakcionarnih in kontrarevolucionarnih elementov

Govor tov. Svetislava Stefanovića

Tov. Svetislav Stefanović je v svojem govoru poudaril velike uspehe, ki so jih dosegli organi OZNe in Uprave državne varnosti v borbi proti ostankom reakcionarnih in kontrarevolucionarnih elementov s tem, da so uničili vse banditske oborožene enice. V zaključnem delu svojega govora je dejal: »Ko so oborožene formacije kontrarevolucije v notranjosti države uničene, ko so reakcionarna vodstva političnih strank uvidela, da z notranjimi silami v državi ne morejo izvajati zmagave, se obračajo za pomoč na reakcionarno emigracijo v tujini in na reakcionarne kroge imperialističnih držav. Evo, nekoliko primerov:

Dragoljub Jovanović se je povezal z zločincem in izdajalcem naših narodov Vlatkom Mačkom in funkcionarjem v vrhovni komandi Draže Mihajlovića, Jovom Jovanovića, ki je prav tako v emigraciji. Povezal se je z agenti angleške obveščevalske službe v Beogradu in po njihovih navodilih zbiral sovražno razpoložene elemente proti ljudski oblasti ter poskušal razbiti ljudsko fronto od znotraj z ustvarjanjem opozicije pod imenom »Seljački blok« s ciljem, da bi razbil enotnost delavcev in kmetov. Hkrati je organiziral ilegalne kroge, v katerih so klevetali in sovražno nastopali proti obstoječemu redu v državi, v katerih so obrekovali Sovjetsko zvezo. Jovanović je ilegalno razmnoževal in razširjal po državi in v inozemstvu različne publikacije sovražne in obrekovalne vsebine proti FLRJ. Hkrati se je povezal s špijonsko diverzantsko skupino Nagodeta.

Miša Trilunović, šel radikalne stranke, se je povezal z ameriškim špijonom Pribanofom, zbiral podatke in dajal špijonska poročila o stanju v državi in razpoloženju ljudstva z namero, da bi pri ameriških imperialističnih ustvaril prepričanje o možnosti in potrebi tuje intervencije.

Tov. Dušan Gri, delegat partijske organizacije okraja Stolac, je govoril o politiki Partije na vasi ter dejal med drugim: »Mi smo, tovariši, žive priče izvajanja in uspehov vseh teh ukrepov naše Partije. Navedel bom v prvi vrsti agrarno reformo, ki je bila z

uspehom izvedena v naši državi. Takoj po osvoboditvi je okrog 5000 gospodarstev siromašnih in srednjih kmetov iz Hercegovine dobilo zemljo v Vojvodini, a dokajšnje število je dobilo zemljo v sami Hercegovini. Z uredbo o obvezni mobilizaciji uprežne živine je bilo pomagano siromašnemu kmetu, da je lahko obdelal svojo zemljo, po drugi strani pa onemogočeno kapitalističnim elementom na vasi, da bi izkoriščali malega in srednjega kmeta. Ogromna je bila pomoč naše Partije in ljudskih oblasti tudi pri obnovi porušeni vasi, tako da je bilo pri nas v Hercegovini zgrajenih in obnovljenih doslej okrog 10.000 hiš, razdeljenih nad 30.000 glav drobne živine in znatno število velike živine ter še mnogo drugih potrebščin. Vse to je dobil v glavnem siromašen kmet, ki se je s tem čvrsto opozel z našo Partijo in z našo ljudsko oblastjo.«

Nato je obrazložil izkušnje iz borbe z vaško buržoazijo v svojem kraju ter je dejal:

Poleg navedenih ukrepov za zatiranje in omejevanje kapitalističnih elementov na vasi je Partija uspešno rešila tudi vprašanje davka in obveznega odkupa raznih pridelkov. Davek na dohodek se je ugotavljalo po novem načinu z izračunavanjem dejanskega dohodka na vaških konferencah, pri čemer siromašni kmetnikom ni dopuščal, da bi kar koli prikrikl. Na osnovi tako izračunane dohodka so se odredile stopnje, ki so zadele prav tistega, ki ga je bilo treba zadeti, to je vaškega bogataša. Te stopnje niso bile proporcionalne, marveč progresivne, in so omogočale, da se izzame po zakoniti poti del akumulacije od kulakov in bogatih kmetov v proračun, odkodredno grelo za splošne potrebe v socialistični izgraditvi naše države. Vse te uspehe naše Partije in naših ljudskih oblasti je bilo mogoče dosežiti zato, ker je bila politika naše Partije na vasi zasnovana in do jedra prežeta z načelih znanosti marksizma-leninizma ter se je pravilno uporabljala po naših konkretnih in specifičnih pogojih. Nikdar nismo prikrivali ali pomirjevali razredne borbe na naši vasi, niti nismo kdaj koli verjeli, da bi bilo možno mirno vračanje iz kapitalizma v socializem, marveč smo naš nasprotno to borbo vsiljevali in jo vodili z vsemi temi ukrepi v korist delovnega kmeta, v borbi za krepitve združništva, v stalni borbi proti vaškim špekulantom in raznim drugim kapitalističnim elementom.

Krepitev državnega gospodarskega sektorja pomeni zaščito malega in srednjega kmeta ter obrtnikov pred izkoriščanjem

Govor tov. Duška Brkića

Tov. Duško Brkić se je v svojem govoru dotaknil nekaterih trditvev resolucije Informbiroja o krepitvi kapitalističnih elementov v mestu in na vasi ter na zankanje pomena in značaja našega državnega gospodarskega sektorja. Obširno je govoril o gospodarstvu v LR Hrvaški.

»Na Hrvaškem so bile v dobi stare Jugoslavije vse glavne gospodarske panoge v rokah tujega kapitala. Od skupnega investiranega kapitala v industriji Hrvaške je bil tuj kapital zastopan v naslednjem razmerju: v industriji cementa z 90 %, v kemični industriji z 80 %, v tekstilni s 60 %, v usnjarski s 50 %, v kovinski s 45 %, v lesni s 40 % itd., tako da je bilo od skupnega investiranega kapitala na Hrvaškem nad 50 % tujega kapitala.

Kot uspeh naše striletne borbe je bil med drugim spremenjen tudi značaj našega gospodarstva. Naš državni sektor je izviral v začetku iz zaplembe premoženja ljudskih sovražnikov in vojnih bogatašev in ta zaplemba je imela revolucionarni značaj in razredno ozadje. S prvo nacionalizacijo 6. decembra 1946 je bilo zaseženo 95, z drugo 28. aprila 1948. pa 22 industrijskih podjetij republiškega značaja. Tej številki je treba dodati še 11 industrijskih podjetij v Istri. Lokalna industrija je imela na Hrvaškem letno v svojih rokah 663 podjetij, z drugo nacionalizacijo se je povečala še za 495 podjetij, tako da obsega danes 1158 podjetij.

Na ta način je bil s temi ukrepi privatni sektor industrije v vsej državi, pa tudi v naši republiki, ukljen in likvidiran. (Ploskanje.) Z ustvaritvijo močnega državnega, po svoji vsebini socialističnega sektorja gospodarstva, in v razvijanju združnega sektorja so ustvarjeni osnovni in glavni pogoji za planarsko gospodarstvo. Medtem, ko so leta 1939. znašale skupne investicije na Hrvaškem 8,8 milijarde din, predvideva zvezni plan v letu 1951. skupno 17,8 milijard din. Za izvedbo republiškega petletnega plana so predvidene investicije 25 milijard 475 milijonov dinarjev v naši republiki. Investicijski krediti, ki so bili izdani samo lani za Istro, so znašali skupno 800 milijonov dinarjev.«

Tov. Brkić je nato navedel podatke, ki kažejo, da je bila po osvoboditvi izvršena nacionalizacija vseh ladij nad 50 ton, da so danes v državnih rokah vse ladjedelnice, da je bilo v sektorju ribarstva konfisciranih 20, a nacionaliziranih 14 ribiških podjetij, da so vsi rudniki na Hrvaškem v državnih rokah. Po osvoboditvi je bilo zaradi kolaboracije z okupatorjem in njegovim hlapcem zaplenjeno 20 podjetij lesne industrije. Nacionalizacija leta 1948. je obsegala 8 podjetij a leta 1948. je bilo nacionaliziranih še 15 podjetij lesne industrije, katerih

Govor tov. Dobrivoja Radosavljevića

Govor tov. Dobrivoja Radosavljevića

Nato je dobil besedo tov. Dobrivoje Radosavljević. Najprvo se je dotaknil vprašanja graditve socialistične ekonomije v FLRJ. Ko je poudaril, kako velikega pomena je to, da je oblast v naši državi v rokah delovnega ljudstva, je gov. Radosavljević nadaljeval: »Zavzetje odločilnih ekonomskih pozicij, z obstoječo zmogljivostjo se ne bi pomenilo nič brez odločnega kurza za krepitve socialistične ekonomike. Vidimo pa, da je naš CK prav tako tudi ravnil in dal izdelati petletni plan, s katerim se ravno zagotavlja nagla krepitve socialistične ekonomike.«

Tov. Radosavljević se je nato dotaknil škodljivega dela Žujovića in Hebranga ter dejal: »Prvič, pri sestavi proračuna je Žujović stalno naglašal, da so investicije previseko, napihnjene in da se ne morejo izvesti in da je zaradi tega tudi ves proračun previsok in nerealen. Tu se kaže jasna tendenca podcenjevanja naših sil in gospodarskih možnosti ter onemogočanje krepitve in razširjenja socialističnega sektorja.

Drugič, njegovo upiranje, da bi se uvedel davek na promet, ta glavni vir socialistične akumulacije. Ko mu to ni uspelo, sta on in Hebrang računsko dokazovali, da davek na promet v letu 1947. ne more biti večji kakor 13 milijard. Tega računa se je držal vse leto 1947. ter sejal dvom in nevero, kjer koli je mogel, dokler se ni stvarnost na koncu demantirala, ko je bil davek na promet dosežen v trojnem iznosu.

Zanimivo je, da je Žujović svoje teorije in nevero podkrepil s trditvami raznih buržoaznih ekonomistov.

FIZKULTURA IN ŠPORT

Češkoslovaški Sokoli Jugoslovanom

Fizkulturna zveza Jugoslavije je prejela pismo, v katerem se organizacija češkoslovaških Sokolov zahvaljuje jugoslovanski fizkulturni delegaciji za udeležbo na XI. vesolokolskem zletu in poudarja visoko stopnjo naše teledužbe. — V pismu je med drugim rečeno:

»Po zaključku velikih svečanosti XI. vesolokolskega zleta se spominjamo vseh tih, ki so s svojo udeležbo pripomogli k uspehu. Z veseljem ugotavljamo, da je bila prava vselelekcija najštevilnejša. Tradicija najstarejšega mednarodnega sodolovanja naših narodov, posebno na področju fizkulture, je bila obogatena z novimi dokazi globokega prijateljstva in je spomnila predvsem mladino, da je ona najaktivnejši posrednik pri zblizanju če-

škoslovaških in jugoslovanskih narodov. Zahvaljujemo se vam, ker ste poslali tako številno delegacijo in vas prosimo, da izrazite našo hvaleznost vsem njenim članom. To velja posebno za teledužbo in tekmovalce, kakor tudi za oddeleke vojnemornarice, ki so s svojimi brezhibnimi izvajanjem vaj še enkrat pokazali visoko raven jugoslovanske fizkulture.

V pismu se Čehoslovaki še enkrat zahvaljujejo za darila, ki jim jih je izročila jugoslovanska fizkulturna delegacija in zaključujejo:

»Prepričan smo, da se bodo po vojni obnovljeni medsebojni stiki češkoslovaške in jugoslovanske fizkulture v bodočnosti še poglobili in razvili do bratskega sodolovanja za dosego smotra, h kateremu stremita obe naši državi v borbi za mir na svetu.»

S sliko maršala Tita so jugoslovanski fizkulturniki toplo pozdravljeni od prebivalstva korakaj v sprevedu na XI. vesolokolskem zletu v Pragi

Drobne zanimivosti

Nogometni Jugoslavije bodo nastopili na olimpiadi v 1. kolu 31. julija, in sicer bo njihov nasprotnik zmagovalec tekme Luxemburg-Afganistan.

V okviru olimpijskih iger v Londonu so bile odigrane prve tekme na nogometnem turnirju. Holandski je premagal Irsko z rezultatom 3:1 (2:0). Luxemburg pa Afganistan s 6:0 (3:0).

Kvalifikacijske tekme za I. oz. II. slovensko skupino bodo nedeljo 1. avgusta in sicer: Postojna: Mikšič v Postojni obiri (Bentzo); Železnik (Ljubljana): Gregorčič v Ljubljani ob 9. dopoldne (Sla-mič).

Nogomet v št. Juriju ob južni železnici. V nedeljo 25. t. m. sta se srečala FK Korbarje in FD Jurij ob južni železnici v prijateljski tekmi, ki se je končala z zmago Korbarje 4:0.

Pomlajane mostvo Crvene zvezde je premagalo nogometna beogradska Metaleca z rezultatom 4:2 (2:1).

Radiški: Hajduk 2:4 (0:0). Nogometna tekma mladine obeh društev se je končala z zmago Beogradjanov.

Hajduk: Mornar 3:3. Prijateljsko srečanje ued nogometaš Hajduk in Mornarja je se končalo neodločeno 3:3.

Nogometni Radniškega iz Kranjevega so premagali nogometno mostvo Tovarne letalskih motorjev »Avia« iz Prage z rezultatom 8:1 (1:1).

Moskovski Spartak vodi v nogometnem prvenstvu. Nogometna tekma med »Spartakom« iz Moskve in mostvom CDEA so se končala z zmago »Spartaka« z rezultatom 2:0. »Spartak« je prišel tako na čelo tekmovalnih društev.

Holandke so postavile nov rekord v št. 4 x 110 yardov. Holandska lahkotlet-ska četna štetafa na 4 x 110 yardov je postavila nov svetovni rekord s časom 47.4 sekunde.

Košarkarji Crvene zvezde so končali svoje turneje po Sloveniji in Hrvaški, kjer so dobili vsa srečanja. Zadnji tekmi so igrali s košarkarji Hajduka in Zadra. V Splitu so zmagali z rezultatom 45:23.

V Vukovaru je bil odprt nov fizkulturni stadion, ki je bil zgrajen pretežno e prostovoljnimi delom frontovcev.

Teniski prvak Hrvaške je postal Mi-tič z zmago nad Šaričem 6:2, 6:1, 6:1.

DNEVNE VESTI

KOLENDAR

Četrtek, 29. julija: Marta, Dobriča, Petek, 30. julija: Abdon in Senon, Vito-drag.

SPOMINSKI DNEVI

29. VII. 1946. — V Parizu se je začelo zasedanje mirovne konference 21 držav 29. VII. 1948. — Rojden Boris V. Asafjev, sovjetski skladatelj, glasbeni teoretik, historik in kritik. Uporabljal je psevdonim Igor Glebov.

DEZURNA LEKARNA

Centralna lekarna, Tromostje, Marijin trg št. 5.

»DAN ZNAMKE« PRAZNIKO DANES, DNE 29. JULIJA, V SPOMIN NA ZNAMKE

LOVRENCA KOSIRJA. Pošta Ljubljana bo današnji dan uporabljala poseben žig.

KONGRES ZDRAVNIKOV LR SLOVENIJE

bo 28. in 29. avgusta t. l. in ne od 31. julija do 1. avgusta, kot je bilo prvotno napovedano. Kongresni odbor Slovenskega zdravniškega društva, 155-n Maturant iz leta 1938 III. drž. realne gimnazije VIII. b. — Desetletnico praznujemo v soboto 31. t. m. ob 20. pri Slatcu, Ljubljana!

PRESKRBA

DELITEV RIB

Potrošniki mesta Ljubljane si lahko nabavijo od četrtka dne 29. julija t. m. dalje po 4 kg svežih meških rib na odrezek živilskih nakaznic in sicer: TD a jam. odrezek št. 618; TD a odrezek št. 558; TD b odrezek št. 598; TD odrezek št. 538; SD a odrezek št. 638; SD odrezek št. 638; LD odrezek št. 758.

Ribe bodo dodeljene iste prodajalne kot pri prejšnjih delitvah.

Potrošniki si bodo lahko nabavili ribe na navedena odrezke postopno, kot bodo prihajale pošiljke.

Morebitne spremembe bodo vsakokrat objavljene na deski pri ribarnici na trgu in na ostalih prodajalnah.

Cena je 29 din za 1 kg.

Obvestilo Rdečega križa Slovenije

Glabljani. Dapevčev trg 3 (vagal Dalmatinske in Miklošičeve ceste) hranj zapuščeno naslednjim vojnim veterankam, ki so umrli v angleškem vojnem ujetništvu:

Mesko Ivan roj. 16. maja 1925 v Ptuj, Ruvin Simon roj. 28. oktobra 1922, Po-dvinec pri Ptuj, Belok Vincenc, roj. 7. avg. 1924, Zadorbova, Stajerko J. Brglez Ivan roj. 11. decembra 1925, Št. kote-Pragersko; Brumen Franc roj. 1. januarja 1914, Zvab-Ivanjokovi; Če-čin Franc; Feak Frjdrk, roj. 20. avg. 1914, Orsák pri Mariboru; Feus Franc, roj. 12. avg. 1914; Gerhold Franc, roj. 30. novembra 1914, Selinja ob Dravi; Germovšek Pavel, roj. 19. maja 1925, Videm pri Krškem; Halter Evarist roj. 26. oktobra 1914, Hrastnik; Hartman La-destev, roj. 14. junija 1925, Maribor; Jur-

Prekinitev prometa

Glavna uprava za ceste objavlja, da je zaradi odnošenega mostu čez Belegočasno prekinjen promet na svetni cesti med Dvorjami in Kranjsko goro. Zopetna vzpostavitev prometa bo objavljena.

Zaradi poškodb po neurjih je zaprta za promet tudi republiška cesta v La-garsko dolino.

Kinematografi

LJUBLJANA UNION: sovj. barvni film »Kameniti čevlji«, obzornik št. 27. — MOSKVA: češki film »Veseli študenti«, tednik. Predstava v obeh kinematografi-ah ob 15.30 in 20.30. — LETNI, TIVOLI: češki film »Pardubische gospie«, tednik. Predstava ob 21. uri. — KODELJEVO: sovj. film »Pirogov«, tednik. Predstava ob 20.

MARIBOR. ESPLANADE: sovjetski film »Miklubo - Maklaj«, tednik. — GRAJ-SKI: sovj. film »Timur in njegova četa«, tednik. LETNI: sovj. film pravil-ja »Pepelka«, tednik.

CELJE DOM: sovj. film »Fant iz na-šega kraja«, tednik.

KAMNIK: sovj. filmska pravljica »Ca-robnik zrnoc«, tednik.

KRANJ MESTNI: nemški film »Morlice« so med nami, tednik.

PTUJ: sovj. film »Moje univerze«, ted-nik.

Prekinitev prometa

Zaradi odnošenega mostu čez Belegočasno prekinjen promet na svetni cesti med Dvorjami in Kranjsko goro. Zopetna vzpostavitev prometa bo objavljena.

Zasluzek

SOTOR var. leži doma. Ako želite de-nes, za izkoristitev in posodite za me-sec avgust. Samobor Bojan, Svetosav-ska 6. Bežigrad (za novo gimn.) 21806-4. POROČNE PRSTANE ali zlato kupi-šča. Naslov v ogl. oddelku. 21799-6.

INSTRUKTORJA za matematiko iščem. Ponudbe na oglašni oddelku pod »Se-stoštolka«. 21801-4.

PRVOVRSTNEGA INSTRUKTORJA iz matematike za 8. razred gimnazije. Školen. Naslov v ogl. oddelku. 21800-4.

DEKLE Z DEZELE v starosti do 14 let sprejemam, da bi nekaj ur dnevno nad-zorovala otroka. — Vilfan, Lončarska steza 10. 21762-4.

UPOKOJENEC s trgovsko izobrazbo, sprejme honorarno zaposlitev za nekaj ur dnevno v trgovini, gostinstvu ali karkoli. Naslov: Štešek A. Ljubljana, Breg št. 2/I. 21742-4.

PROF. PRIPRAVNIK instruiru vse predmete za I., II., III. in IV. gim-nazijo Orhnan goča Ljubljana-Moskva. Praveca v ogl. oddelku. 21753-4.

SVILJO NA DOM iščem. Naslov v ogl. oddelku. 21749-4.

Prodaj

OTOSKO VOZICEK, FINE MOSKE HLACE MOSKE CEVLJE št. 40, 41, 42, 43, 44, 45, 46, 47, 48, 49, 50, 51, 52, 53, 54, 55, 56, 57, 58, 59, 60, 61, 62, 63, 64, 65, 66, 67, 68, 69, 70, 71, 72, 73, 74, 75, 76, 77, 78, 79, 80, 81, 82, 83, 84, 85, 86, 87, 88, 89, 90, 91, 92, 93, 94, 95, 96, 97, 98, 99, 100. Muzejška ulica št. 7, IV. nadstropje, desno. 21841-5.

NOVO ZENSKO KOLO prodam. Ogljed ob 15. dalje. Malejeva št. 21796-5.

ZELJAVE in zelenjavo in verige, tri-črtilski prodam. Naslov v oglašnem oddelku. 21798-5.

SIVALNI STROJ Singer, pogrezljiv, pr-vovrsten, prodam. Naslov v oglašnem oddelku. 21786-5.

VITEL, dobro ohranjen, prodam. Po-še: Vrhnove, Razori 2, pošta Dobrova. 21785-5.

ZLAT POROČNI PRSTAN z lepo obliko prodam. Cesta v Mestni log 15, Zagor. 21875-5.

PISALNI STROJ Remington, prodam. Naslov v ogl. oddelku. 21790-5.

SREBRNO ŽEPNO URO prodam. Naslov v ogl. oddelku. 21784-5.

SIVALNI STROJ, pogrezljiv, prodam. Naslov v ogl. odd. 21746-5.

RADIJSKI APARAT, 7 cevni, prodam. Hafner Marica, Labore 17, Kranj. 21646-5.

MOSKO KOLO, dobro ohranjeno, prodam. Zorman Andrej, Senčur št. 76, pri Kranju. 21645-5.

ZELEZNI STEDILNIK, dobro ohranjen, upodni prodam. Naslov v oglašnem oddelku. 21790-5.

POZIV

Pozivamo vse upnike

Krajnega magazina — Skofja Loka,

da do 5. avgusta 1948 prijavijo vse svoje terjatve. — Potem roku vložene terjatve se ne bodo več upoštevale. Hkrati pozivamo vse doznike, naj takoj poravnajo svoje obveznosti do podjetja.

Uprava v likvidaciji.

BLEJSKI BAR NA BLEDU

(PREJ KAVARNA »BLEDE«)

je odprt od 22. ure zvečer dalje.

BAJANKA

s plesom od 16. do 19. ure

Prigrizki in velika izbira pijač.

VABILO

na redni četrtletni OBCNI ZBOR

Kmetijske zadruge v Kamniku

ki bo v nedeljo 1. avgusta 1948 ob 9. dopoldne v Kino-dvorani v Kamniku z naslednjim

DNEVNIM REDOM:

1. Otvoritev in izvolitev delovnega predsednika, zapisničarja, overovalca, lizja zapisnika in verifikacijske komisije.
2. Referat zastopnika OKZK o nalo-гах in poslovanju zadruge.
3. Poročilo upravnega in nadzornega odbora.
4. Razprava in potrditev plana iz vseh panog, pri katerih se ima, oziroma se zadruga udeležuje. Potrditev načrta poslovnika za delo odsekov in svetov.
5. Razprava o najetju investicijskega in obratnega kredita.
6. Dopolnilne volitve upravnega in nadzornega odbora.
7. Predlogi in pritožbe članov.
8. Slučajnosti in zaključek.

Pripominjamo, da je udeležba članstva obvezna in tudi potrebna. Zaradi tega pričakujemo, da se udeležite obne-ge zbrata polnoštevilno.

V primeru, da bi ob napovedanem ča-su za bilo dvetretinske večine članov, se preloži občni zbor na osem dni poz-nejše. Ako tudi takrat zbor ne bo sklopleen, se bo skloplelo eno uro poz-nejše, ne glede na število navzočih članov.

Kmetijska zadruga z o. j. Kamnik.

NATEČAJ

Glavna direkcija Zvezne Industrije usnja in gume v Beogradu razpisuje natečaj za sprejem učencev v In-dustrijsko usnjarsko šolo v Visokem.

Pravico do natečaja za vpis v to šolo imajo učenci, ki so izdelali štiri razrede osnovne šole.

Učenci bodo po uspešnem zaključku šolanja dosegli kvalifikacijo za poklice mojstra-pripravnika in razporejeni bo- do po podjetjih.

Za sprejem v šolo je treba lastno-ročno pisane prošnje vložiti na In-dustrijsko usnjarsko šolo v Visokem naj- pozneje do 20. avgusta 1948. leta. — Prošnji, ki mora biti kolkovana v 10 dni, je priložiti naslednje dokumente:

1. rojstni list;
2. zadnje šolsko spričevalo;
3. overenje o vedenju, izdano od se-kretariata aktivna Ljudske mladine v kraju, kjer se je dijak doslej učil;
4. pisмено obvezo staršev, da bo učence po končanem šolanju delav- tistem podjetju, v katerega bo po potrebi dodeljen od Glavne direkcije;
5. pisμένο obvezo staršev, da bodo v primeru, če bi učence neupravičeno zapustili šolo, povrnili stroške;
6. zdravniško spričevalo.

Kandidat mora ustrežati naslednjim pogojem: da ni mlajši od 14 in ne starejši od 16 let, da je telesno in dušev- no dovolj razvit in popolnoma zdrav. Sprejeti kandidati bodo pisμένο po- zvana, da pridejo v šolo, ostalim pa bodo vrnjeni dokumenti.

Vsa ostala ustna in pismena poja- snila daje Glavna direkcija Zvezne in- dustrije usnja in gume, Dositejeva 26, telefon: 30-426, in Industrijska usnjars- ka šola v Visokem.

Glavna direkcija Zvezne Industrije usnja in gume v Beogradu.

Prodaj

OTOSKO VOZICEK, FINE MOSKE HLACE MOSKE CEVLJE št. 40, 41, 42, 43, 44, 45, 46, 47, 48, 49, 50, 51, 52, 53, 54, 55, 56, 57, 58, 59, 60, 61, 62, 63, 64, 65, 66, 67, 68, 69, 70, 71, 72, 73, 74, 75, 76, 77, 78, 79, 80, 81, 82, 83, 84, 85, 86, 87, 88, 89, 90, 91, 92, 93, 94, 95, 96, 97, 98, 99, 100. Muzejška ulica št. 7, IV. nadstropje, desno. 21841-5.

NOVO ZENSKO KOLO prodam. Ogljed ob 15. dalje. Malejeva št. 21796-5.

ZELJAVE in zelenjavo in verige, tri-črtilski prodam. Naslov v oglašnem oddelku. 21798-5.

SIVALNI STROJ Singer, pogrezljiv, pr-vovrsten, prodam. Naslov v oglašnem oddelku. 21786-5.

VITEL, dobro ohranjen, prodam. Po-še: Vrhnove, Razori 2, pošta Dobrova. 21785-5.

ZLAT POROČNI PRSTAN z lepo obliko prodam. Cesta v Mestni log 15, Zagor. 21875-5.

PISALNI STROJ Remington, prodam. Naslov v ogl. oddelku. 21790-5.

SREBRNO ŽEPNO URO prodam. Naslov v ogl. oddelku. 21784-5.

SIVALNI STROJ, pogrezljiv, prodam. Naslov v ogl. odd. 21746-5.

RADIJSKI APARAT, 7 cevni, prodam. Hafner Marica, Labore 17, Kranj. 21646-5.

MOSKO KOLO, dobro ohranjeno, prodam. Zorman Andrej, Senčur št. 76, pri Kranju. 21645-5.

ZELEZNI STEDILNIK, dobro ohranjen, upodni prodam. Naslov v oglašnem oddelku. 21790-5.

SPRODAM za reajo, 3 meseca starega, prodam. Naslov v ogl. odd. 21708-5.

SALONARJE, črn smisla s srednjo peto, št. 38 prodam. Naslov v oglašnem oddelku. 21790-5.

RADIJSKI APARAT Ingelen, 4 cevni, čist glas in zlato zapesnitvo, prodam. Ogljed ob 13.30 dalje. Vertnik, Tyrševa cesta 97. 21803-5.

MOSKO ŽEPNO URO, dobro idočo, prodam. Poljanska 28-11, soba 65. 21793-5.

ELJAVE in zelenjavo in verige, tri-črtilski prodam. Naslov v oglašnem oddelku. 21798-5.

NOV REKET za tenis, prodam. Ogljed ob 10. do 12. razen nedelje. Naslov v oglaš. oddelku. 21738-5.

STRANISKO SKOLJKO, umivnik in ploščice za štedilnik proda. Jakša 2. 21761-3.

RADIJSKI APARAT »Lorence«, 5 cevni, prodam. Huje 35. 21643-5.

SPORTNI VOZICEK napredaj v Lin-hartovi ulici 28. 21744-5.

VEČ VOZ GNOJA napredaj na dva cesca. Voz št. 34. 21754-5.

MOTOR SIEMENS 220-380 V, 4 ks. 2620 obratov na minuto, proda Brandstetter, Catež, pošta Velika Loka. 21756-5.

ZENSKO CEVLJE št. 38, drap, enkrat rabljene, prodam. Naslov v oglašnem oddelku. 21749-5.

SPORTNI VOZICEK, otroško kolo s vožnikom in športno moško kolo prodam. Privoz št. 18. 21752-5.

120 kg PRAVE KAVE prodam. Vprašati ob 6. do 8. zvečer v Butarjevi ul. št. 4a/III. nadst. 21757-5.

SIVALNI STROJ z dolgim šolomom prodam. Naslov v oglaš. odd. 21697-5.

DVE VIOLINI, stari, dobro ohranjeni, prodam v Celju, Mariborska cesta št. 69. 21772-5.

MOSKO KOLO, ševljarjski stroj Singer, cilindar, za 10.000 din., plinski rešo na petenogredni motor, prodam. Moste l. Predovičeva ulica 22. 21765-5.

GUME, 4 popolnoma nove za otroški voziček, prodam. Naslov v oglašnem oddelku. 21829-5.

MOSKO KOLO, prvovrstno, popolnoma novi plašč, zračnice, torpedo in konicna prodam. Ogljed iz prijaznosti pri Rebolji, mehanična delavnica, Vegova ulica 8. 21813-5.

MOSKE VIŠKOE CEVLJE št. 40, do- bro ohranjeno, prodam. Naslov v oglašnem oddelku. 21793-5.

Prodaj

OTOSKO VOZICEK, FINE MOSKE HLACE MOSKE CEVLJE št. 40, 41, 42, 43, 44, 45, 46, 47, 48, 49, 50, 51, 52, 53, 54, 55, 56, 57, 58, 59, 60, 61, 62, 63, 64, 65, 66, 67, 68, 69, 70, 71, 72, 73, 74, 75, 76, 77, 78, 79, 80, 81, 82, 83, 84, 85, 86, 87, 88, 89, 90, 91, 92, 93, 94, 95, 96, 97, 98, 99, 100. Muzejška ulica št. 7, IV. nadstropje, desno. 21841-5.

NOVO ZENSKO KOLO prodam. Ogljed ob 15. dalje. Malejeva št. 21796-5.

ZELJAVE in zelenjavo in verige, tri-črtilski prodam. Naslov v oglašnem oddelku. 21798-5.

SIVALNI STROJ Singer, pogrezljiv, pr-vovrsten, prodam. Naslov v oglašnem oddelku. 21786-5.

VITEL, dobro ohranjen, prodam. Po-še: Vrhnove, Razori 2, pošta Dobrova. 21785-5.

ZLAT POROČNI PRSTAN z lepo obliko prodam. Cesta v Mestni log 15, Zagor. 21875-5.